

Boekbespreking

De amfibieën en reptielen van Nederland.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red.). 2009.

Nederlandse Fauna 9. Uitgave: Stichting RAVON, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland. 476 pag. met cd met geluiden van alle Nederlandse kikkers en padden. ISBN 978-9050-113007.

Prijs: € 49,95; KNNV-leden € 44,95.

Verkrijgbaar via www.knnvuitgeverij.nl of de boekhandel.

Dit boek is een bijzonder mooi syntheseswerk over de herpetofauna van Nederland. Het is letterlijk en figuurlijk een groot boek, waarbij de deskundige en verzorgde tekst rijkelijk geïllustreerd is met prachtige kleurenfoto's, alsook met mooie, didactische pentekeningen. Het boek getuigt van een samenwerking van een bewonderenswaardig hoog aantal personen, o.a. zo'n 2400 veldwaarnemers en 45 auteurs. Een gespecialiseerd team nam de verwerking van 451.710 goedgekeurde waarnemingen op zich; dit resulteerde in zeer overzichtelijke verspreidingskaartjes.

Na een inleidend hoofdstuk behandelt hoofdstuk 2 aspecten van systematiek, naamgeving en diversiteit van reptielen en amfibieën, zowel wereldwijd als in Nederland, met aanduiding van de kerngebieden voor de inheemse soorten. Interessant is de lijst met de etymologische verklaring van de wetenschappelijke namen. Hoofdstuk 3 geeft informatie over de houding en misvattingen van de mens tegenover amfibieën en reptielen van de oudheid tot heden; het volksgeloof hier te lande komt met Jacob Van Maerlant (13de eeuw) goed aan bod. Hoofdstuk 4 is de opwaarts klimmende geschiedenis van de herpetologie in Nederland, met het huidige RAVON boek als (voorlopig) orgelpunt. Hoofdstuk 5 is een mooie en rijkelijk geïllustreerde inleiding over de algemene biologie van onze herpetofauna.

Hoofdstuk 6 en 7 behandelen de wijze waarop de herpetofauna geïnventariseerd werd en de opbouw en verwerking van het databestand. Het belangrijkste deel zit in hoofdstuk 8, dat handelt over de biologie en verspreiding van elke soort afzonderlijk. Elke soortbespreking volgt een vast stramien, te beginnen met de beschrijving, waarbij ook de eieren en de larven aan bod komen. Daarop volgen jaarritmiek, legselgrootte, groei en ontwikkeling, levensduur, voedsel en predatoren, gedrag en verplaatsingen, met ten slotte het areaal in Europa en in Nederland.

Als een meer dan waardige opvolger van de 'Atlas van de Nederlandse amfibieën en reptielen' (Bergmans & Zuiderwijk, 1986), ligt het zwaartepunt van het boek op de verspreiding van de herpetofauna in Nederland, met accent op de ontwikkeling tijdens de laatste decennia. Hiervoor werden de waarnemingen 'arbitrair' onderverdeeld in drie perioden 'vóór 1971' (= 2,6% van de waarnemingen), 'tussen 1971-1995' (= 37,5%) en 'tussen 1996-2007' (59,9 %), alles zeer aanschouwelijk voorgesteld met verspreidingskaartjes in kleur. Verder krijgt de lezer nog informatie over habitat, begeleidende soorten en specifieke tips voor de inventarisatie van elke soort. Ook de exoten worden behandeld en een apart deel is gewijd aan de zeeschildpadden.

Hoofdstuk 9 gaat in op de relatie tussen herpetofauna en het Nederlandse landschap. De kolonisatiegeschiedenis, habitatvereisten en natuurlijke barrières moeten de natuurlijke verspreiding van elke soort helpen verklaren. De veranderingen in landschapstypes door menselijke activiteit en de gevolgen voor de herpetofauna, de mogelijke en nodige beheermaatregelen worden besproken in hoofdstuk 10 en 11.

Deze atlas is een uniek boek van uitzonderlijk hoog niveau. Toch is met het verschijnen van dit boek verre van alles over deze faunagroep gezegd: we weten nog veel te weinig. Bij de habitat van Kamsalamander staat bijvoorbeeld: "heeft een voorkeur voor relatief grote, diepe en stilstaande geïsoleerde wateren". Is het de diepte van het water op zich die de Kamsalamander interesseert, of is het eerder de lage temperatuur met lager metabolisme waar het grote volwassen dier nood aan heeft? De echte 'el dorado's' voor de Kamsalamander zijn daarbij steeds geken-

merkt door hoge densiteiten aan poelen, dikwijls met grote verscheidenheid aan diepte. Een zeer kwetsbare soort als de Boomkikker lijkt bijzondere habitatvereisten te hebben: voortplantingswateren zouden gekenmerkt zijn door een zeer laag zoutgehalte. Dit laatste is echter nog onvoldoende onderzocht, maar kan wel van doorslaggevend belang zijn bij een verantwoord soortenbeheer.

Wie in de amfibieën en reptielen van de Lage Landen geïnteresseerd is, kan niet om 'De amfibieën en reptielen van Nederland' heen. Het is daarenboven prachtig uitgegeven en gezien de prijs-kwaliteit verhouding zeer goedkoop. Kortom, een aanrader voor elke veldbioloog of natuurliefhebber, of hij/zij nu al of niet vertrouwd is met kikkers en padden, hagedissen en slangen.

Dr. Boudewijn Goddeeris

Departementshoofd

Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen

U kunt zich abonneren...

U kunt zich abonneren op **De Levende Natuur** door opgave bij:
Abonnementenadministratie De Levende Natuur,
Antwoordnummer 134,
6700 VB Wageningen.
T 0317 - 42 78 93
E administratie@delevendenatuur.nl

De tarieven

€ 28,50 per jaargang – particulieren in Nederland en België
€ 33,- per jaargang – particulieren in overige landen
€ 45,- per jaargang – bedrijven/instellingen
€ 9,90 per jaargang – studenten en promovendi (s.v.p. kopie college-/PhD.studentkaart meesturen) *Na vier jaar gaat dit abonnement automatisch over in een regulier abonnement.*

De prijsontwikkeling kan het stichtingsbestuur dwingen de tarieven aan te passen.

www.delevendenatuur.nl